

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

Notat til statsbudsjettet, Kommunal og moderniseringsdepartementet, Prop. 1S (2017-18)

Norsk forening mot støy er en landsdekkende medlemsorganisasjon som arbeider for å redusere støyplager og forebygge støybelastning i Norge, for derved å sikre bedre livskvalitet, folkehelse, bomiljø, og kvaliteter i naturen. Som en del av sin virksomhet behandler foreningen årlig 11-1200 henvendelser fra norske borgere som er plaget av støy fra ulike støykilder, ikke minst fra veitrafikk, og som er bekymret for helsekonsekvenser av støyforurensing og at man ikke ser noen offentlig innsats for å forebygge helseskader av støy.

Siden Stortinget vedtok sin nasjonale handlingsplan mot støy med et mål om betydelig støyreduksjon innen 2020, har antall nordmenn som bor i støyområder som medfører helseisiko, økt med over 60 % i forhold til referanseåret - mens veitrafikken har bare økt med 31 %. (SSB, des 2016) Luft- og støyforurensing fra veitrafikk kan anses som Norges største permanente folkehelseisiko. Etter veitrafikk seiler dårlig bomiljø, nabostøy/støy i nærmiljøet opp som årsak nr 2.

«Helsekonsekvensene av støy fremskynder sykdom og truer sykehuskapasiteten i Europa» Eu-kommisjonens direktør for helse og matsikkerhet, John Ryan, konferansen Noise in Europe, 24.4.2017 <http://www.euconf.eu/noise-conference/speakers.html>

Personlige lidelser, helsekonsekvenser og samfunnskostnader av støy er omfattende. Det finnes ingen ny, offentlig norsk beregning av samfunnskostnadene av støy. Det engelske miljødepartementet har sammenlignet samfunnskostnadene av støy med andre store forurensingsproblemer (*Noise pollution - economic analysis, 9.4.2013*). Kostnadsfaktorene var effekt på helse, livskvalitet, produktivitet og naturmiljø, og man kom til følgende nasjonale tall for årlige samfunnskostnader: støy: 7-10 milliarder pund, trafikkulykker 9 milliarder pund, og klimaendringer 1-4 milliarder pund. (!)

Overfører man den engelske beregningen til Norge, vil den årlige støyregningen bare for Oslo langt overstige 10 milliarder kroner. Det er begrunnet frykt for at fortettingspolitikken vil øke disse negative konsekvensene. Det er viktig å belyse støyskadens omfang og hvordan de kan forebygges gjennom statens politikk, forvaltning, samarbeid og bistand til kommunene.

Det oppstår stadig konflikter mellom økonomisk vekst, helse og miljø, men en kvalitetsvekst med en helsefremmende og bærekraftig utvikling kan sikres gjennom effektiv planlegging, forvaltning og investering.

HELSEKONSEKVENSER OG -KOSTNADER FRA STØY

Helseskadelig støy har store konsekvenser for samfunnet og statens og kommunenes helsetjenester. Barn og unge er spesielt utsatt for helseskadelig støy, og særlig barn av ressursvake familier.

- I dag er det ca. 2 millioner mennesker i Norge som er plaget av støy. SSB des 2016
- Det er estimert at støy koster det norske samfunnet kr 14 milliarder pr. år.
- Hvert år går 15 000 DALY tapt på grunn av støy (*Disability adjusted life years*).

Norge ligger etter med å oppfylle nasjonale mål om 10 % reduksjon av støy innen 2020. I stedet er det 60 % flere som bor i gul støysone. Vi opplever at plan- og bygningsloven, folkehelseloven og forskriften om miljørettet helsevern ikke når sine mål om å forebygge helseskadelig støy gjennom planlegging og tiltak. Det er også behov for en revidert Nasjonal handlingsplan mot støy med tiltak, med tydeligere resultatmål - også for nattestøy og nabostøy.

1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

For å møte denne alvorlige utviklingen ber Norsk forening mot støy at støykrav i Plan og bygningslovens T- 1442 om støy, gjøres bindende, og at mange av forskriftens *bør* endres til *skal*. Med den økte bruk av avvikssoner i forhold til T-1442, ber vi om at det innføres krav om at boliger som tillates bygget i rød støysone skal oppfylle byggklassekrav B i Norsk Standard 8175 om støy.

2. Hovedmål og prioriteringer, (s. 14)

2.2 Prioriteringer i budsjettet for 2018

Flertallet av det store antall henvendelser til Støyforeningen skulle ha vært rettet til og behandlet i de støyplagedes egen kommune. Det er uttrykk for at det ikke er en adekvat tilrettelagt kommunal service for disse spørsmålene. Borgerne i dag opplever en stadig mer svekket tjeneste - som også rammer sosialt skjevt - på dette området. Vi ber om at man i utvikler bedre modeller/løsninger for håndtering av disse oppgavene.

2.3 Levende lokaldemokrati

Regjeringens politikk for byutvikling betyr at langt flere beboere vil bli utsatt for helseskadelig støy- og luftforurensning, dette innrømmer regjeringen selv, og ser ut til å ville ofre minst én generasjons bokvalitet og helse. Det er en paradoks at regjeringen påstår at utviklingen sikrer klima- og miljøhensyn ved å utsette flere for betydelige miljøskader.

Tiltakene i statsbudsjettet og bymiljø-/byutviklingsavtalene er fullstendig inadequate til å møte regjeringens labre mål for reduksjonen av støyutsatte. Kost-nytte for støytiltak er over 20:1 med helsekostnadene i beregningen, og det er kritisk viktig at folkehelse- og miljøforvaltningen styrkes i planleggingen. Dessverre er det ingen konkretisering og få midler i statsbudsjettet i henhold til disse viktige formålene.

Programkategori 13.00, Kap. 500 (s.55)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har en viktig rolle for gjennomføring av statens politikk. Det er flere funksjoner som må styrkes for ivaretagelse av statens mål for miljø og helse, bl.a tverrsektorielt samordning mellom miljø-, helse- og samferdselsforvaltningen.

Kap. 500 Post 50 (s.58)

Vi ønsker økning i posten til MILJØFORSK for forskning på helsefremmende byutvikling. Fokus må rettes mot livskvalitet og helse. Forskningens resultater må benyttes til kompetanseheving og vurdering av effektiviteten av plantiltak på miljø og livskvalitet.

Programkategori 13.25, Kap. 525 og 3525 (s 77)

Ettersom kommunene har fått ansvar for miljøplanlegging, er Fylkesmennenes samordnende rolle avgjørende for å oppnå god regional utvikling og redusere skadene fra støy- og luftforurensning, bør disse postene økes for å legge til rette for:

- Regional kompetansesenter for miljø- og helsekompetanse, -kartlegging og konsekvensanalyse i planlegging, også med egen regional folkehelsekoordinator.
- Utvidet samordning for regionale planer med fokus på helse og miljø - også luft- og støyforurensning - ikke bare klima og energi.
- Sikre gjennomføring av kommuneplanene, også samfunnsdel.

Programkategori 13.30 Kap. 2445 (s. 91)

Som viktig aktør i eiendomsmarkedet og i mange planer for arealutvikling må Statsbygg få midler til styrking av helse og miljø i virksomhetens samfunnsdeltakelse, spesielt bør Statsbygg bidra til utvikling av støysvake næringsbygg som referanseeksemplere for byggebransjen.

Programkategori 13.80 Kap. 581 Post 77 (s. 205)

Passivhuskravene og fortettingen i sentrumsområdene vil utløse utfordringer og konflikter angående nabostøy, særlig med ventilasjonsanlegg/varmepumper og økt behov for lydisolering. Det bør under denne posten settes av midler til implementering av en veileder om nabostøy som Norsk forening mot støy er i ferd med å fullføre i samarbeid med myndighetene. Prosjektet vil oppfylle et

1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

informasjonsvakuum om dette problemet, og således befordre den trygghet og dialog som er kriterier for måloppnåelse for denne posten.

Programkategori 13.90 Kap. 590 (s. 217)

Om Kap 590 vil Norsk forening mot støy understreke at planleggingen av vårt fremtidige fysiske miljø er en av våre viktigste oppgaver og har konsekvenser for flere generasjoner. utfordringene rundt utviklingen, planleggingen og utførelsen er mange, og staten må bidra til kompetanseheving og effektivitet i kommunene. Det er en direkte konflikt mellom samordning regionalt og regjeringens ønsker om lokal selvstyre, der det blir en oppsmuldring av miljøplanlegging gjennom behandling av enkelte planer. Budsjettet bør kunne økes for de følgende prosjektene i størrelsesorden kr 5-10 millioner:

- Veileder og/eller rundskriv om Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.
- Veileder om akustisk utvikling av det offentlige rom
- Veileder om strategisk nærmiljøutvikling.
- Veileder om fortetting med fokus på miljøfaktorer.
- Videreutvikling av www.miljokommune.no.
- Forbedret formidling av internasjonale erfaringer og forskning.
- Utvikling av en smartfonsapplikasjon for kommunene til planformidling og andre tjenester.

Kap. 590 Post 61 (s. 228)

Regionalt plansamarbeid for samordnet bolig, areal og transportplanlegging er kritisk faktor for bærekraftig utvikling, og det behøves en regional folkehelsekoordinator for å oppfylle krav i folkehelseloven.

Kap. 590 Post 65 (s.229)

Et pilotprosjekt bør igangsettes for etablering av grønne soner uten støy og eksos i et sentrumsområde i en av de store byene (indre Oslo øst?). Dette må være et langsiktig prosjekt med tverrsektorielt samarbeid, men oppstartsmidler til utrednings-, planleggings- og prosjekteringsarbeider, ca. kr 5 millioner, bør bevilges for 2018.

Kap. 590 Post 81 (s.232)

Heving av lokal plan- og miljøkompetanse på et strategisk nivå må prioriteres, spesielt med de omfattende kravene i den nye plan- og bygningsloven og folkehelseloven. Aktører utenfor forvaltningen kan bidra til å heve kompetansen, bl.a. ved å kunne samle informasjon, nytenkning og forskning, samordner et nettverk av private og offentlige aktører og levere tjenester og veiledning. Viktig bidrag til måloppnåelse!

Del III Omtale av særlige temaer, 7.2 Omtale av klima- og miljørelevante saker (s.243)

Vi viser til våre innledende merknader. Vedrørende pkt 11.6 vil vi likevel understreke at det fremgår i møte med referansegruppe for NTP at folkehelseaspektet ble valgt vekk ved arbeidet med NTP 2018-29. NTP i siste periode har underlevert i forhold til egne måltall mht støy, og det er ikke noe grunnlag for å hevde at NTP vil redusere støy i planperioden. Den vil i beste fall redusere veksten i støy. Siden NTP ikke leverer i forhold stortingets vedtatte mål for støyreduksjon, vil det være desto viktigere at areal- og boligpolitikk rettes aktivt inn mot at befolkningens støyplager ikke forverres ytterligere.

Ulf Winther
Generalsekretær

Steven Gersh
Seniorrådgiver